وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەڵایەتی

ژمارە : ٣٢٠٤ لە ٢٠٢٢/٥/١٥

پاڵپشت بە ماددەی (٤٣) لە یاسای تەندروستی دەروونی لە هەرێمی کوردستان -عێراق ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠١٣، وە بڕگەی دووەم لە ماددەی (١٠٥) لە یاسای چاودێری کۆمەڵایەتی ژمارە (١٢٦)ی ساڵی ١٩٨٠ ئەم ڕێنماییەی خوارەوەمان دەرکرد -:

ڕێنمایی ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٢٢

تایبەت بە نەخۆشخانەی دەروونی لە هەرێمی کوردستان - عێراق

ماددەی (١):

یەکەم: حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بەسەر سەرجەم نەخۆشخانە دەروونییە درێژخایەنەکان لە کەرتی گشتی جێبەجێ دەکرێت .

دووەم: وەزارەتی تەندروستی حکومەتی هەرێمی کوردستان سەرپەرشتی تەواوی نەخۆشخانە دەروونییەکان دەکات بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی.

ماددەی (٢):

تەواوی نەخۆشخانەی دەروونی درێژخایەن لە پارێزگاکان بە "**نەخۆشخانەی چرا**" ناو دەنرێن.

ماددەی (٣):

نەخۆشخانەی دەروونی بۆ ئەو حالەتە دەروونیە سەختە درێژخایەنانە بەکاردێت کە جێگای مەترسین بۆ خۆیان و دەوروبەر و کۆمەڵگە ، یان ئەو نەخۆشانەی کە چارەسەرکردنیان قورسە یان ئەستەمە کە لەماڵەوە چارەسەر بکرێن ، تا ئەو کاتەی ڕەوشیان جێگیر دەبێت و دەگەڕێندرێنەوە نێو کۆمەڵگە بۆ ئەوەی ژیان بە شێوازێکی ئاسایی بەسەر ببات.

ماددەی (٤):

ئەم نەخۆشانەی خوارەوە بۆیان هەیە لەم نەخۆشخانەی دەروونی سوودمەند ببن:

أ- شیزۆفرینا.

ب- دوو جەمسەر (Manic episode).

ت- خەمۆکی دیوانەیی.

ماددەی (٥):

یەکەم: نەخۆش بەم شێوازانەی خوارەوە لە نەخۆشخانە وەردەگیرێت:

أ- خەواندنی نەخۆش تەنها لە ڕێگای لیژنەی پزیشکی دەروونی بەرایی لە بەرێوەبەرایەتی لیژنەی پزیشکی دەبێت.

ب- ڕەوانەکردنی نەخۆش بۆ نەخۆشخانەی دەروونی بە مەبەستی داڵدەدانی تەنها لە ڕێگەی لیژنەی پزیشکی دەروونی بەرایی دەبێت.

ت- دادگاکانی هەرێمی کوردستان پاش سەلماندنی بوونی نەخۆشی دەروونی هاتوو لە ماددەی (٤) ی ئەم ڕێنماییە لە ڕێگەی لیژنەی پزیشکی دەروونی بەرایی بۆیان هەیە کەیس ڕەوانەی نەخۆشخانەی دەروونی بکەن . هەروەها بنکەکانی پۆلیسیش بە هەمان میکانیزم کەیس ڕەوانە دەکەن.

پ- هاووڵاتیانیش دەتوانن داواکاری پێشکەش بە لیژنەی پزیشکی دەروونی بکەن بۆ وەرگرتنی نەخۆش لە نەخۆشخانە.

دووەم: لە سەرجەم بارەکانی هاتوو لە بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیە ، بەڵێننامەی پێویست لە کەسوکاری نەخۆش وەردەگیرێت بۆ ئەوەی دوای چارەسەرکردنی نەخۆش وەربگرنەوە.

ماددەی (٦):

وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی کەیسی دەروونی دەنێرێت بۆ نەخۆشخانە بە مەبەستی وەرگرتنی ڕێنمویی پێویست ، وە ئەگەر پێویستی کرد بۆ ماوەیەك کە زیاتر نەبێت لە (٥) پێنج ڕۆژ لە نەخۆشخانە دەهێلدرێتەوە ، بە ڕەچاوکردنی بڕگەی سێیەمی ماددەی (١٠)ی ئەم ڕێنماییە.

ماددەی (٧):

هەر نەخۆشخانەیەك وەکو بەڕێوەبەرایەتی دەناسرێت کە فەرمانبەرێکی پزیشکی دەروونی بە پلەی بەڕێوەبەر سەرپەرشتی راستەوخۆی دەکات ، لە لایەن وەزیری تەندروستی دیاری دەکرێت لەسەر پێشنیازی بەڕێوەبەری گشتی فەرمانگەی تەندروستی پارێزگا .

ماددەی (٨):

پێکهاتەی کارگێری نەخۆشخانە:

یەکەم: نەخۆشخانە لە دوو یەکەی سەرەکی پێکدێت:

أ- یەکەی ڕێنمویی

ب- یەکەی چارەسەری .

دووەم: سەرجەم ستافی یەکەی چارەسەری لە لایەن وەزارەتی تەندروستی دەستنیشان دەکرێن ، وەکارمەندانی یەکەی ڕێنمویی سەر بە میلاکی وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی دەبن و لە لایەن وەزارەتەوەدەستنیشان دەکرێن.

ماددەی (٩):

لیژنەی ەکی تایبەت لە نەخۆشخانە بە سەرۆکایەتی پزیشکی پسپۆڕی دەروونی و ئەندامیەتی هەر یەکە لە توێژەرێکی دەروونی و توێژەرێکی کۆمەڵایەتی پێکدەهێنرێت ، لیژنە بەرپرس دەبێت لە وەرگرتنی نەخۆش و کۆتایی ماوەی مانەوەی نەخۆش و ڕەوانە کردنی کەیس بۆ دووبارە پشکنینەوەی لە لایەن لیژنەی پزیشکی دەروونی بە مەبەستی کۆتایی ماوەی مانەوەی لە نەخۆشخانە یاخود درێژکردنەوەی.

ماددەی (١٠):

یەکەم: کەیسی دەروونی ماڵەکانی داڵدەدانی ژنانی هەڕەشەلێکراو و چاکسازییەکانی ژنان و خانەی بەساڵاچووان و خانەی منداڵان بە شێوازێکی راستەوخۆ لەکاتی پێویست پاڵپشت بە حوکمەکانی هاتوو لە ماددەی (٤ و ٦)ی ئەم ڕێنماییە لە نەخۆشخانە وەردەگیرێن .

دووەم: مانەوەی کەیسەکانی هاتوو لە بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیە لە لایەن لیژنەی تایبەتی نەخۆشخانە بڕیاری لەسەر دەدرێت بە بێ ئەوەی بۆ لیژنەی دەروونی بەرایی بگەڕێتەوە.

سێیەم: فەرمانگەکانی سەر بە وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی بەرپرسیار دەبن لە وەرگرتنەوەی کەیسەکان دوای کۆتایی هاتنی ماوەی چارەسەری و مانەوە لە نەخۆشخانە .وە ئەگەر بێلانە بوون ڕێوشوێنی پێویستیان بۆ دەگرێتە بەر بە مەبەستی دابینکردنی شوێن بۆیان.

ماددەی (١١):

یەکەم: لە نەخۆشخانە چەندین خزمەتگوزاری پزیشکی و دەروونی و کۆمەڵایەتی لە لایەن پسپۆڕی تایبەت بەم بوارانە پێشکەش بە نەخۆش دەکرێن لەوانە:

أ- خزمەتگوزاری پزیشکی.

ب- پێدانی ڕێنمویی دەروونی و کۆمەڵایەتی.

ت- دەرمان و پێداویستیەکان

پ- چێشتخانە کە لە لایەن ستافێکی تایبەتمەند خواردن پێشکەش بە نەخۆش دەکات.

ج- پاککردنەوەی بەردەوام.

ح- لۆندری بۆ شووشتنی جل و بەرگ و پێداویستی نووستن.

خ- ئارایشگا.

د- وە هەر خزمەتگوزاریەکی تر کە نەخۆشخانە بە پێویستی بزانێت.

دووەم: بۆ هەر (٥) پێنج نەخۆش چاودێرێك دەستنیشان دەکرێت کە سەرپەرشتی ڕەوشی نەخۆشەکان بکات . بەڵام بەڕێوەبەری نەخۆشخانە بۆی هەیە لەکاتی پێویستدا گۆڕانکاری بکات.

ماددەی (١٢):

هەردوو وەزارەتی تەندروستی و وەزارەتی کار و کاروباری کۆمەڵایەتی هەماهەنگی پێویست دەکەن لەگەڵ وەزارەتی دارایی و ئابووری لە ڕووی ئابووری و بودجە و خزمەتگوزرایەکان.

ماددەی (١٣):

ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژی دەرچوونی جێبەجێ دەکرێت و لە ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان بڵاودەکرێتەوە.

د. سامان حسین بەرزنجی	**کوێستان محمد عبدالله**
وەزیری تەندروستی	**وەزیری کار و کاروباری کۆمەڵایەتی**